Jüdische Pester Zeitung.

ייד ישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
יעדן טאג
מיט אויסנאמע אונד פייערטאג.
פיר עסטערייך-אונגארן
אנצייטונג 10 נולדן — קר. ע. וו.
האלבייטונג 5 נולדן — קר. ע. וו.
פיערטעליטונג 2 נולדן 50 קר. ע. וו.
פיר אויסלאנד
אנצייטונג 11 נולדן — קר. ע. וו.
האלבייטונג 5 נולדן 50 קר. ע. וו.
פיערטעליטונג 2 נולדן 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פ ר ענום ערהיידען
אויבר דיר פיינטמיראנזאנס-פעריאנס
בענאנט מיט דיעם עפפאנג דעם
ערסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פ עסט
וואיטצנער בולווארד נומ. 29,
וואהין מאן אויך דיא פיינטמיראנזאנס-בעלעגיר צו זענדען בעליעבן.

Nr. 80, דרייצעהנטער יאהרגאנג פעסט, מיטטוואך טז תמוז ה.תרמ"א. Pest, den 13. Juli 1881.

פאליטישע איבערזיכט.

עטצט אים האב-זאמער, אין דער היטצע, אין דען הונדס-טאגען, אין דער זיעדע-גורקען-צייט, האבען זיך איך איניע פאליטיש טאדצע צייט, דיא הערדן רעגענטען. מינסטער אונד שטאאטס-מענער פערוויילען עטצט גיכט אין אידרען הייסען פאלאסטען, דיא זיא נאכסט אין דיטצינער פאלאיסיך מאכטן, זאמטערן, בעגעבען זיך איך אידרען זאמ-מער-אייפענטהאלט, אין דיא באדעד, דיא זיא דאנן מיט אנדערען רעגענטען אונד שטאאטס-מענערן צוזאמענקאמען. מאן לאנן עטצט אלזא נור אי-בער רעגענטען-צוזאמענקונפט פאליטיקען, דיעזע מאן דאצו לוסט האט.

דער דייטשע קאיזער וויידערלם זיך שאן איבערמאיגען אים באדעד גאסטין (אין עסטערייך) אינטערעפפען אונד זיך איך דער ריקריזיג מיט קאיזר-ראנץ פראנץ יאזעף אונד מיט דעם קראנ-פרינצען-פאאר, רודאלף אונד שטעפאניע, אין זאלצ-בורג צוזאמענטרעפפען. איך שפרוכט מאן פאן איניגר צוזאמענקונפט אייטען אינזערעס גנאדיגא-טען אייסטערייכען מינסטער מראן האיטצרלע אונד דעם פרוסען ביסמארק. — דער נון עטצט גיכטס אנדערעס צו טהון האט, דער מאנג אים איניגען גערادגען איבער דיעזע צוזאמענקונפט פאליטיקען; זיך טהון עס גיכט.

דייטש זיך דער רעגיערונג פרוסס אלעק-מאנדער פאן בולגאריען דיא גראסע בולגאריש-נאציאנאל-פערזאמלונג ערלאבען, וועלכע בעריי-טען אזיט אויבר זיך גרעדען אונד בלייבען צו גנע-שיידען. זיך מאן דיא מעינונגען דעם פרוסען אנגעהמען, בלייבט ער, זאגטס גערעכט ער מאן בלייבט אבער, דאס דיא בולגאריש נאציאנאל-פערזאמלונג אין פרוסען גיכט גערעכן לאסטען זיך. דייטש אזיט איך פרוסס אלעקסאנדער אין סיסטאוא צור ערלאבען דער בולגאריש-נאציאנאל-פערזאמלונג איינגעשראבען. דער פרוסס געשריבען זיך דא נאר גיכט, אין איניגער איהנליכיג איינגלאיטערונג צו זיין, זאגדערן בלייבט איך דעם דאמבאב-שיפפע איך וועלכעס ער גע-לאמען. — איך אבא לאנן ערגיפאלדס רוהיג שלאפען; אב אלעקסאנדער דערגיגערער פרוסס אין בולגאריען בלייבט — איבער גיכט; דאס זיך איך אבא גיכט גרעשטערן.

דאס דייטלעסטע דער פאליטישען ערייגניסע איזט עטצט דער פארטיערונג קריעג דער פראנ-צאזען גגען דיא אראבישען דעזאלטיאנען אין נארד-אפריקא. נאמענטליך אין אלגיער אונד טונס. פראנקרייך מיט פארטיערונג גיך אמעגען אלגיער אונד טונס עגטשיידען. אין טונס איזט דיא לאגע אינגערטענדך אונד אינהאלטסאר גגייא-דען. דיא צישען פרעפפענטלכען עטצט איך דיא אבשריפט איניגע גגוטכעס, וועלכעס דיא אין טונס וואהנגעדען עסטערייכער אן אינזיר-נישטעריאם דעם אישערן רוכטעטען, אין דעזעס גגוטכע זיך דיא גגפאדר אללער גיכט-מאהאמע-דאנער אין טונס גגשילדערט אונד אים עגטגגענגע עסטערייך-אונגארישער שיפפע צום שטעגע דער דאמט דעבעגען עסטערייכער אונד אונגארן גע-בעשען. דיא פאריגר דעפעשען שילדערן דיא טרוי-רגען, אונזיכערען צושטענדע אין טונס. דיא מאבער זיך עטצט גגען אידרען אינזעגען אידרען אין טונס. דיא מאבער בישטעדט, אינדעם זיא זאגען: ער האבע אידר הילגעס מראהמעראנישעס פאטעראלאנד טונס אן דיא לאטהאלישען פראנצאזען פערקיפט.

דיעזע פאריגגנג אין נארד-אפריקא גגייגגען נאך אינזאפערגע אן פאליטישעס אינטערעסס, אלס דארהיס איך איניגע ערגסטע פערוויקעלונג צייי-שען פראנקרייך, אינאלגיר אונד דער טירקייא גגנ-שטעהען קאנן. דיא פראנצאזען בעשילדיגען גגמעלך דען סילטאן אין קאנסטאנטינאפעל, דאס ער דיא דעזאלטיאנערען מאהאמעדאנער אין נארד-אפרי-קא גגגען דיא פראנצאזען אינטערעסירטעגע. — אינא-לען וועדער שרייט, דאס פראנקרייך גגגען נארד-אפריקא אן זיך בריינגען וועלל, איגר דאס אינא-לען עהער אין בעזיטצונגס-רעכט אן איניגע דער נארד-אפריקאנישען שטאאטען הערגגע. אינאלגען וועלל דארהער גגגען דיא פראנצאזישען עראבערונגס-גגעלסטע אין נארד-אפריקא בריינגגעריך אויפערגגען.

אין רוסלאנד איזט עס אינזאפערגע שעלל גגעוארדען, אלס מאן דארף דען פאסט- אונד טע-לעגראפען-אמטערן שטרענגגע פערבאטען, גגאכרוב-טען אויבר דעזאלטיאנגדע אינטערעסע אן דאס אויסלאנד גגעלאנגען צו לאסטען, אבער פרייאט-גגאכרוסטען, וועלכע איך אינטיגגע הערדער גגע-לאנגען, מאכטן אונס דארגך גגעפאסט, דאס זיך אין רוסגגע גגיט גגעגגע אבריידאלס גגגגע אונס רוס-לאנד צו דארען בגקאמטען וועדען. דיא גראסע דעזאלטיאן אין רוסלאנד בגרגגגט זיך אין שטיל-לעם פאר אללעס זיך לאנגאס אונד דעגגלעמ-גגע דיא וועלט פאן דעם גראסגגן שגס אונד קראך אין רוסלאנד צו דארען בגקאמטען.

איס איינער אנגעגרגאנגענען וועלט.

זאנדערבארער זיך בעשעפטיגט זיך עטצט גיכט גור דיא לעבענדיגע מענשהייט צו פיעל מיט דען טודען — זאנדערן זאגאר דיא טאדטע עדדע. — דיא אללגעמיגע פאליטיק האט אין דיעזען צייטען אן אינטערעסס פערלארען, דיא מיסטען מעכטע זיך גי-שען עטצט דען פערדען, אונד מעדקזיזדערע זיך זיך זיך הייטע צו טאגע אין רוסלאנד, דיישלאנד, אנגלאנד, עסטערייך-אונגארן אונד גון זאגאר אין שאפגען מיסטעגס אויבער דיא זיך אללזיזיך. פעלגע צוגד-אבשנוטטע אים דער אלטען דייטשען געשיכטע ווערדען אונד ערגיערן זיך שפא-גגען דיפט דיעגע פאר 390 יאהרען פערטיעגגען זיך זיך הייטע צוגד, אונד פעלגע אלטע אקטענ-שטיקע אויבער דיא געשיכטע דער יודען אין שפא-גגען קאמטען ווערדער צום פאדשיין. — גון מאכט עס דיא טאדטע עדדע דען לעבענדיגן מענשען גאר; דיא גיכט עטצט פעלגע שטעגע אונד דעקמאלע דער יודען, וועלכע דיא פעלגע יאהר-הונדערטע לאנ-גע אין אידרעס שאסע פערבארגען האטטע, ווערדער הערגגע, אים אן דיא אינסטיגע הערדשאפט דער יודען אין דעזער עדדע צו ערגגגגען. אובערהאל הארט מאן אונד לייגט מאן פאן אינטערעססאנ-טען אינסגאבגגגען, יאבייא מעדקזיזדיג דעגגר-מאלע, וועלכע בעדדיטגדיג שטעגע צוד וויזשען געשיכטע לעפערן, צו טאגע געפאהרדערט ווערדען.

פאן דער אינפערנוגג איינעס ספר תורה פאן פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, פאן דער אינסגרא-בונג דער מגרה פאס בית המקדש אונד איינער אינשריפט פאן שלמה המלך האבען זיך בעריישט געמעלדעט — אונד גון זיך עטצט בערגטעט, דאס מאן זאגאר ביא דען אינסגראבונגען צו פמפעי, אינשעריפטען אנגעגעבען געגיכשע שריפט-שטיקע אינפיגד דעט, וועלכע דאייט הגייזיזן, דאס איך אן פאס-פעי אינסט יודען געלעבט אונד בים אינטערגאנגע דיעזער שטאדט מיט אינטערגאנגען זינד.

אובער דיעזע אונטערגגגאנגענע שטאדט פאמפעי האבען זיך שאן אפטערס ביא פערשיע-דענען געלעגענהייטען שילדערונגען אונד ערקלערונ-גען געליעפערט. פאמפעי וואר איניג בעדייטענדע שטאדט אין איטאליען, 16 מיילען זיד לייך פאן דאס, לאנ צווישען דעם פייערשפייענדען בערגע „וועזוד" אונד צווישען דעם מעערע. — גון יאהרע נאך דעם הרבן בית שני (אלזא פאר 1892 יאהרען) לאט דער בערג יעזוד פלאטצלך אין פייערבעדעקונגעם פייער צו שפייען אנגעפאנגען אונד מיט דער פיעלען הו-ניסגריאפפענען אשע אונד „לאוא" דיא אין דיעזער נאכבארשאפט געלעגענען שטעדטע הערקולאנום אונד פאמפעי זא פאללשטענדיג פערשטעקט אונד בעגראבען, דאס דיעזע שטעדטע געגעלד אונטער-גגגאנגען אונד דיא איינגעזאנקען יאהרען זא דאס מאן פיעלע יאהרהונדערטע לאנג גיכט מעהר וואיסטע אין דער אידעלע אונד אין דער אידעלע אונד דיא געלאמענען אונד דיא געלעגען זינד. מאן שפראך פאן איניגר „אינטערגאנגענען" וועלט, דא איניג שטעדטע מיט אללען לעבענדען וועזען פלאטצלך דיא אינטערגגגאנגען אונד אין דער ער-דע געגגלך פערזאנקען אונד דיא אינגעזאמ-גגגאנגענען שטעדטען גיא שטעדטע אונד דאס אונד דיא גאנצע געגגגד אבגראבאלס יעגער פער-זונגענען שטעדטע וואר וועדער מיט מענשען, טהיערען אונד פפלאנגען בעלעבט.

ערסט אים יאהרע 1720, אלס מאן דארט אי-גגען זעהר טיפפען בריגגגען גראבען וואללטע, דא פאנד מאן איגגען גראבען טהייל דער פערשטעט-טען שטאדט דערקלאנגס וועדער אין — אונד אים יאהרע 1748 אנטדעקטע מאן דיא ערסטען שפריגגען דער אינטערגאנגענען שטאדט פאמפעי. זיט 133 יאהרען וועדד גון מיט פאסטאלגען אינטער-בעגגגגען דאראן גגעאבייטעט אים דיא פאר 1802 יאהרען אינטערגגגאנגענע שטאדט פאמפעי אנגעגלד אונד בלאס צו לעבען. דערקולאנום דאגן מאן גיכט גאנגען אינסגראבען, וועדד אין דיע-זער אינטערגגגאנגענען שטאדט דיא שטעדטע פאר-טשט אונד דעזונא שטעדען. דא זינד אללא צוויא שטעדטע אבגראבאלס אונד איניג שטאדט אינטער-האלב דער ערדע.

דיעזע אינסגראבונגען פאן פאמפעי לעפערן שיידערהאפטע אנבליקע אונד בילדער. מאן פאנד דא אין גראבארטגעס טהעאטער אללער מענשען-גגגעבע. פיעלע מענשען וארען אללא גגעדדעקט-מאלס אים טהעאטער. אלס פאמפעי דורך דען וע-זיס פלאטצלך פערשטעט וואדדע. דיא הייטגגען מענשען דאבען אללא דיא גגלעגגגהייט, איגגע אנ-טגגגגגגע אונד פערגגגאנגענען וועלט צו זעהען. — מאן זעהדט דא גגגגגגג

„ירושלמי". דיא ווּרדן צו טריאָלס האבען בע-קאַנטליך איינע בעוואָנדערע פאַרליעבע פיר אונ-זערע מאַנארכיע, ווייטרעם דאַרט איין ווּרדע צוים עס-טערריך-אונגאַרישען קאָנזול ערנאַנט וואָרדע.

* (איבער דען צושטאַנד דעס אַמעריקאַנישען פרעזידענטען) ווירד אויס וואשהינגטאָן פאָם 9-טען דיעזעס טעל-לעגראַפירט: „דיא אַרצעט האבען הייטע פאָלגענ-דעס „בולליטען" (אנצייגע) פעראָפענטליכט: „פרעזידענט גארפיעלד האטטע איינע זעהר רוהיגע נאכט. דיא גענעזונג שרייטעט מיט יעדער שטונדע פאָר. דיא געפאהר ווירד באלד בעזייטיגט זיין!" — עס איזט דיעס זעהר ערפרייליך: איין מאַן דער גערעכטיגקייט זאָלל ניכט דורך העגדע פערוואָר-פענער מיכעלמאָרדער פאַללען.

* (דיא פעראָאָטהיילטען טירקישען שטאאטסמענער.) איס קאָנסטאַנטינאָפעל ווירד פאָם 9-טען דיעזעס טעלע-גראַפירט: „דיא צום טאָדע פעראורטהיילטען שטאאטס-מענער האבען וואָהל אפפעללירט, דאָך דער קאָמפּאַזיאָנס-האָף בעשטעטיגט דיעזע דאס טאָדעס-אורטהייל. דיעזע ענטשיידונג וואָרדע גע-מעהר דעם סולטאַן אונטערבייטעט." — דאס קאַנן וואָהל גענעמאַנדען בעפרעמדען. דאָרט וואָ דיא גע-ריכטסהאָפע ניכט זעלבסטשטענדיג אורטהיילען, זאָנדערן דאס טהוען, וואָס מאַן איהנען פאָן אָבען איס פעלליטערס, וואָר איין אנדעריעס רעזולטאַט נאָר ניכט צו ערוואַרטען, מאָנליך, דאס יעטצט עכטע דער סולטאַן זיינע „גנאדע" צוגען ווירד. ער דירפטע דען אויאָפעאַישען מעכטען צוגען, דאס ער איך זאָל-בע פערברעכען, דערען טאָדעס-אורטהייל זעלבסט פאָם קאַסאַזיאָנס-האָפע בעשטעטיגט וואָרדע, עדעלמוטהיג אונד האָכהערציג צו בעגנאדיגען בע-רייט איזט, נון, ווייר ווערדען באלד זעהען, וואָ ווייט דיא גנאדע דעס יונגען סולטאַנס געהט!

* (איין 16-יעהריגעס מעדכען אויס ליעבע פערגיפטעט.) איס שיראָקא (שאראשער קאָמיטאט) ווירד גימעלדעט: דאס מעדכען האנני נייבויער, טאָכטער דייסער על-טערן, פערליעבטע זיך אין איינען לעהרער. אס 27. יוני מיסטען דיא עלטערן נאָך עפערעס פאָהרען. דאס לייכטזיניגע 16-יעהריגע מעדכען בעניטצטע דיא אבוויזענהייט אירער עלטערן, אים זיך דורך „פאָספאָר", דאס זיא פאָן איינען פעקכען דייבראָלעכען אבהאַלטען, צו פערגיפטען.

פרעגומעריאַציאָנס-איינלאַדונג.

ווייר ערייכען אונערע געעהרטען פרעגומעריאַנטען, דערען פרעגומעריאַציאָנס-טעמען אם 15-טען יולי 1881 צו עגדע נעהם (וואס נאָנען דייטליך איין אידער „אדרעס-שליפּפּ" אנגעגעבען איזט), אידער פרעגומעריאַ-ציאָן צו ריגיגירען דאמיט דיא פערזענליכע בלעט-מער קיינע שטאַרגע עלידיגט.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטרייד-געשעפט. פאָן וויצען ווער נעסטערן וועגען צו מארקטע נעבראַכט, דער פערקויף וואר שוואַך. 10000 מעטצ' וואָרדען פערקויפט.

וויצען, מהיים- 100 מטרצ' 79 קילאָ 13.25 גולד. 600 מטרצ' 78 קילאָ ר—13. גול. 300 מטרצ' 78. קילאָ 12'90 גולד. 200 מטצ' 78 קילאָ12.80 גולד. 100 מטרצ' 78 מ' 12.85 גול. 400 מטרצ' 77 מ' 12 60 גולד. 100 מעטרצ' 77 קילאָ—13. גולד. 100 מטרצ' 77 קילאָ 12,90 גולד.— 100 מעטעצ' 77 קילאָ 12,60 גולדען. 200 מטעצ' 76.7 קילאָ 12,80 גולדען. — 500 מעטצ' 74.5 מ' 12.40 גול. 200 מטרצ' 75 מ' 12,5 גול. 100 מטרצ' 75 מ' 12.50 גולד. מאראָשען 100 מטרצ' 75 מ' 12,50 גול. (אללעס פער דרייא מאָנאַטען.)

קאָרן 9.20—9.80 גולד.

גערסטע פוטטער- —6. — 6.50 גולד. מאלצ-וואַרע 7.—7,50 גולד.

קוקורוזין 5,70—6.15 גול.

האַפער 6.20—6.65 גולד.

רעסס, קאָהל 11½ גולדען.

מעהל-פריזע (פער 100 קילאָגראַמס זאַמטס זאַק, פייאַ אב פעסט ;) נו' 0 : 22 גולד. — קר'. נומ' 1 : 21 גול. 40 קר', נו' 2 : 20 גול. 60 קר', נו' 3 : 20 גול.—קר. נו' 4 : 19 גול. (2 קר', נו' 5 : 18 גול. 50 קר', נו' 6 : 17 גול' 60 קר', נו' 7 : 16 גולד. 60 קר', נו' 8 : 15 גול. 90 קר', נו' 8½ 15 גולד. — קר', פיינע קליינע 4 גול. 60 קר', גראָבע קליינע 3 גולד. 80 קר.

הילזענפריכטע: עכסען אונגאַרישע 10—13 גול. לינען 11—18 גול. ראָהע הייזע 6,20 גולד.— הייזע ברייט 10,80—11. גראָבע ווייסע באָהנען 7,50—8,25 צווי-נעל 9,50 גולד. דייטאָמען 13½ גול. דאנזיאָמען 6,50—7. מאָהאַר 8.50 גולד. — קומעטל 26—28 גול. ווּרקען 6,50—7. גול. מאָהן גרויער 34—36 גול. בלויער 45—46 גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפּיריטוס גיט מעטאָדע אים קרייזען —34. גולדען. אדעט-מעטאָדע 35,50 גולדען. פער 10000 לטער פערצענט. —

צוועטשקען. באָסנישע פער אָקטאָבער-נאָוועמ-בער 24.12 גולדען.

עוועטשקענזאָם (לעקוויאָר) באָנאַטער 20,57 גולד.

תאָנינ: נעלינגעריער 28—30 גולדען.

וואַכס ראָזענוויר —122. גולד. בעסטעריע וואַאַרע 124—125 גולדען.

וויינשטיין 58—60 גול. יע נאָך קוואַליטעט

קנאָפּלעכען אונגאַרישע 22 גול.

אונשליט (דלב) 44—45.— גולד.

ריבאָל דאָפּפּעלט-ראַפּינירטעס —.34 גולדען פער 100 קילאָגראַמס.

רעס-קוכען —.6 גול.

פעטרעל-אָלעאַן 17.25 גולד.

שאַפּס-פעללע אין פאָרינער וואָכע וואָרדע.

15000 שטיק פערשידענע נאַטטונגען פערקויפט. אונד צוואַר דייטשוואָלליגע 60—2'20—3'0 גול. פער פאָאַר. פערבישע120 128 גולדען. באַטשקע אונד באַנאַטע 135—155 גולדען, טירקישע אונד מאַצעדאָנישע — גולד. — (אללעס פער 102 שטיק.)

לאַמם-פעללע: וועבענבירגער וויסע לייכטע 70—35 גולד. שווערע 85—90 גול.

נאַס-פעללע 52—56 גולד.

הייטע, ווער נאָטירן: פער 100 ק' אונגאַרישע קוה-הייטע110—115 גול. אָכסענהייט טראָקענע 110—112 גול.

ראָההייטע ½10—½11 גולד. (אללעס פער פאָאַר.)

קאַלב-פעללע, אָהנע קאָפּפּ 210—215 גולד. מיט קאָפּפּען 188—195 גולדען.

לעדער געשעפט, פּפּנד-הייטע 24—28-קילאָ — — גולד. — איינמאל פערזעטצט טערצען פאָן 12—16-קילאָ 170—172 גולד. צווייטמאל פערזעטצט טערצען 16—81 קילאָ 162—164 גולד. דרייטמאל פערזעטצט טערצען 19-20 קילאָ 166—168 גולד.

קאַלבלעדער, בריינע 6 — 7-קילאָ 225 — 240 גולדען. נעצאָגענע 9—12-קילאָ 425—465 גולדען פער 100 קילאָ.

שאַפּוואָלל. אין פאָרינער וואָכע וואר דאס געשעפט בעסער, עס וואַרדען 1500 מטרצ' פערקויפט. אונד צוואַר: אינשטיגן פיר טוך בעסערע מיטטעל-וואָללען 100—105 גול. אונד מיטטעלפיינע אינשטיגן 110—125 גול. (אללעס פער 56 ק'.)

וויינער פרייזע.

שפּיריטוס 34.25—34.50 גול. יע10000 לטער-פערצענט.

ריבאָל 32.75 — 33. גולד. פער 100 קילאָ.

וויצען, פערקויפט וואָרדען 20000 מעטצ'-צטר', פרייזע: טהיס-ווייצען 74—76-קילאָ 12.90—13.35 גול. פער מעטצטר. —

קאָרן, אונגאַרישע 67—71-קילאָגראַמס 10.50—11. גולד' פער מעטצ-צטר.

גערסטע עסטערייכישע 60—64-קילאָ 8.80 — 9.50 גולדען.

קוקורוזין 6,45—6,50 גולד.

האַפער אונגאַרישע 6.60 — 6.07 גולדען פער מעטצ-צענטנער.

רעסס באַנאַטער 12.—12 25 גולד. קאָהל 12,65 — 12 75 גולדען.

וויצענ-מעהל נו' 0: —.22—.23 גולד' נו' 1: 20,50—21.50 גולד., נו' 2: 19.50—21.30 נו'3: 18.50 —.19. גולדען, אללעס פער מעטצ-צטר.

קאָרן-מעהל, נו' 1: 18.50—19.50 גולד., נו' 2: 16,50—17.50 גולדען פער מעטצ-צטר.

ראַמטאַ-ציהונג פאָם 9-טען יולי 1881.

אָפּען	33	56	53	25	23
לינץ	39	84	68	47	18
טריעסט	75	2	18	76	60

פעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטעור: מאָיר בר"י רייז.

פּרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאַבעללע.

פּרוכט	קילאָגראַמס פר. קראָנען	פער 100 קילאָגראַמס
וויצען		
נאַדראָנגאַרישע	74	— — — —
„ „ „	75	11.35—11.25
„ „ „	76	11.55—11.45
„ „ „	77	11.65—11.60
„ „ „	78	11.75—11.70
„ „ „	79	11.90—11.80
„ „ „	80	— — — —
פעסטער באַדען		
„ „ „	75	11.65—11.80
„ „ „	76	11.90—12.
„ „ „	77	12.10—12.15
„ „ „	78	12.20—12.25
„ „ „	79	12.30—12.35
„ „ „	80	— — — —
טהיס		
„ „ „	75	12.—12.15
„ „ „	76	12.25—12.35
„ „ „	77	12.45—12.60
„ „ „	78	12.70—12.70
„ „ „	79	12.5—12.80
„ „ „	80	— — — —
„ וויינענבערגער	75	11.80—11.95
„ „ „	76	12.05—12.15
„ „ „	77	12.25—12.40
„ „ „	78	12.50—12.60
„ „ „	79	12.65—12.70
„ „ „	80	— — — —

פּרייז		פער 100 קילאָגראַמס
קאָרן	72	10.—9.80
גערסטע מאַלץ	62	—.—
גערסטע פוטטער	62	6,60—6.40
האַפער	40	6,65—6.40
קוקורוזין באַנאַטער	75	6.10—6.05
אונגאַרישע	78	6,05—6.—
הייזע	—	6.10—5.65
וויצען פער אָקטאָבער		11.32
„ „		—.—
„ פרוהיאָר		—.—
קוקורוזין		6,25
גערסטע		—.—
האַפער		—.—
„		—.—
רעסס		—.—

באַללען-מעהל		קי. אל.
נומער		
„	1	22 —
„	2	21 40
„	3	20 60
דער באַללען צו 100 קילאָגראַמס מיט זאַק	4	20 —
„	5	19 20
„	6	18 50
„	7	17 60
„	8	16 60
„	8½	15 90
		15 00

שפּיריטוס: אלטע פעסטער פרוכטבלאַט 35 — 33 — לאַיטהאַבער „ „

קורז-טאַבעללע פאָם 9. יולי.

געלדסאָרטן	קי. אל.
ווּלגאַרישע	100 —
דוקאַטען	5 50
סעסעריינ-אונגאַרישע 8 גולדען גאָלד	
שטיק (20 פראַנקס)	9 29
נאַפּאָלעאָנס	9 29
רוסישע	1 —
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	57 —
20 פראַנקסשטיק	11 39
פאַנטעזיאָנגעל	1 21

לאָזע	קי. אל.
1854-ער פעסטער שאַאַפלאָזע	123 —
1860-ער „ נאַמען	133 15
דעסע „ דאַלצע	135 50
1864-ער לאָז צו 100 גולדען	175 25
דעסע „ 50 „	174 —
לאָזע רעגולירונג	27 —
פרייבורגער לאָז	25 25
קרעדיט-לאָז	182 —
קראַקאָווער לאָז צו 40 גולדען	42 —
אונגאַרישע אייזענבאַן-אָבליגאַציאָנען	111 —
אונגאַרישע אייזענבאַן-אָבליגאַציאָנען	25 50
אונגאַרישע רענטע אונגאַרישען מאָנאָפּאָל	16 —
קרעדיט צו 5 אינדאַלד פערצענט	21 —
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען-באַנק צו 5½ פערצענט	39 —
דער אונגאַרישען אָללגעמיינען באַנק	41 —
קרעדיט-אַנשטאַלט צו 5 אינדאַלד פערצענט	20 —
פערצענט	51 —
דער אָסטבאַן	23 50
דער נאָרדבאַנבאַן	47 —

לאָזע	קי. אל.
טאַמענליכער לאָז צו 20 גולדען	— —
פרייבורגער לאָז „ 100 „	128 50
דעסעל „ 50 „	65 50
מאַדרעסיאַנער לאָז „ 20 „	31 50
אונגאַרישער לאָז „ 20 „	42 —
אונגאַרישע פרעמדען-לאָז צו 100 גולד	123 50
פרייבורגער לאָז	115 90
ווינער לאָז	131 —

ווערטה-פאַפּיערע	קי. אל.
אונגאַרישע גאָלדרענטע 6%	117 20
דעסעל צו 4 פערצענט	91 05
אונגאַרישע פאַסיפיקאַציאָנען	90 70
אונגאַרישע גינדענטלאַסטונגען	99 25
פרייבורגער אנלעהן	97 50
ווינער אנלעהן	100 —
אונגאַרישע	100 60
קרעדיט-לאָז	99 50
אונגאַרישע אייזענבאַן-אָבליגאַציאָנען	134 25
אונגאַרישע אייזענבאַן-אָבליגאַציאָנען	96 75
אונגאַרישע רענטע אונגאַרישען מאָנאָפּאָל	102 —
קרעדיט צו 5 אינדאַלד פערצענט	
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען-באַנק צו 5½ פערצענט	101 50
אונגאַרישען אָללגעמיינען באַנק	
קרעדיט-אַנשטאַלט צו 5 אינדאַלד פערצענט	100 —
פערצענט	97 —
דער אָסטבאַן	166 —
דער נאָרדבאַנבאַן	

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

דער יודען אין שאנינו אין גראַסעס הינדערנים בילדען דורכשטע!

* (ווי ערד דיא יודען אין רוסלאנד.) איס מאָסקוי דיא יודד דער „קאַלישען צישונג" אַפּגעגעבען בעריכטעט: „דיא איסואנדערונג דער יודען איס רוסלאנד נימסט טעגליך צו. זיא אַפּגעלאַסען אין גראַסען מאַסען דאס רוסישע געבעט; זיא ווענדען זיך אַללע דער רוסישען גרענצע צו, איס נאך אמעריקא איסצואנדערן, זיא גראַסע געבעטס-טהיילע עראָבערען יודען איס דאזעלבסט איסטשלעכלך רוסישע יודען אונדערען צו לאסען. דיא רוסישע רעגיערונג לענט דען איסואנדערערען נאך קיין הינדערנים אין דען וועג. איס גענעמהיילע, זיא לעסטעט דער איסואנדערונג אַללען מאָגליכען פּאַרשיד. זיא האַפּט, דאס אין דען יד-ווסטליכען פּראָווינצען דעם רייכעס, זיא ווייטלך איינע צו שטאַרקע יד-שע בעפאַלקערונג זיך אנגעהיפּט האַבען, דיע-דורך אין פּיעדליכעס פּערהאַלטנים צוישען דען רוסישען בעוועלכערונג אונד דען אינגען צוריקבלייבענדען יודען פּלאַטצנעהמען ווערדע. אין דען רוסישען רע-גיערונגס-קרייזען מאַכט מאַן זיך העבייא איבער שאַנינו רעכט לוסטיג, שפּאַנינו, ווערלבען דיא יודען אין אים דעם שוועשעלהיפּען פּערבראַנגען לעסן, שפּעלטע פּראַטעלך איינע ליבעראַלע, יי-דענפרייגדליכע האַלטע אונד נעשטאַטטעט דען יודען דיא ווערעד-געזעלאַסענע אויף שפּאַנישע אָפּגעטאָן. דיא עריטען בייא דער ווערלד שפּאַנינו פּלאַטעלך אלס ליבעראַלער, רוסלאנד דאַנגען אלס באַרבאַרישער, ווען-פּרעסעריישער שטאַאט. אבער דיא יודען זיך צו געשריבען. זיא פּיעגען דען דרוק אין רוסלאנד מיט רעכט דער זאַנגענגטען פּרייהייט אין שפּאַנינו פּאַר. זיא זיא דער געפאַהר אויסגעזעטצט זיך, בייא אייגעם רעגיערונגס-וועכ-סעל ווערדע „לעבענדיג געבראַטען" צו ווערדען. דאס צייגט זיך עטצט, דיא דיא איסואנדערונג אים רוסלאנד נכט נאך שפּאַנינו גערהען, זאנדערן נאך אמעריקא" — זיא ווייס דער בעריכט אים מאַסטיא. עטוואס וואהרהייט לייגט וואהל אין דיעזער אנ-זיכט דער רוסישען רעגיערונג. שפּאַנינו גענעגאַ-בער, עס מיט טראַטצדעם איפּפאַלען, דאס דיא רוסישען יודען פּאַן דער עלטערבענס אייגער ווערדע-אונזערעלונג אין שפּאַנינו בזהער פּאַסט נאך לי-גען געבראַך מאַכטען. אונזערגרוזיס איס עס דאך אינואַהר, דאס דיא יודען דען רוסישען דרוק דער שפּאַנישען פּרייהייט פּאַרגעדען, דיא גאַנצע ערשי-נונג לאַסט זיך ווייא פּאַלטע עלעלעגען. דער יודע איז אין גראַסער פּאַטעלאַנדס-פּרייהיט, וויא עס זיך איינמאל געדעגעלאַסען, דא בלייבט עס אייך גענוג. עס דעטאַנדעט דען דאַרטעטען

דריק, בעפּאַר עס זיין פּאַטעלאַנד פּערלאַסט. זיאר דער יודע אבער איינמאל גענאַטהיגט, איינען שטאַאט צו פּערלאַסען, זא קעהרט ער דאַרטהין נכט צוריק, ווענן עס איהנען איסזיכט אויף איינע נייע היימאַט האַט. איינע אַללגע נייע היי-מאַט בעטעט עשטע דען יודען דאס פּרייהייטס פּרייגלכע אמעריקא. הערין לייגט דער גרונד, וועסהאַלב דיא איס רוסלאַנד איסואנדערנדען יי-דען נאך אמעריקא געהען, נכט אבער נאך שפּאַ-נינו, פּאַן וזא איהרע פּאַר-פּאַהרען פּאַר 390 יאהרען פּערטעיבען ווערדען. אבער רוסלאַנד נאַן גע-ווען זיין, דאס פּאַן דען עטצט איסגעוויזענען יודען נוי מעהר איינע דיא לוסט בעקאָממען ווערד, זיד ווייער אויף רוסישעס געבעטעט נעדרעצלאַסען, נכט דיא עגגעל אויר נכט דיא איינגעל דער עטצט איס רוסלאַנד איסגעוואנדערטען יודען ווע-דען ע דיא רוסישע גרענצע בעטרעטען וואַללען, זעלבסט ווענן דיא רוסישע רעגיערונג טייוגרמאל דיא עדלעכנים הייצו ערשהיללען זאַללטע: דיעזע ערשיינונג זעהען ווייר בייא דען יודען אין רוסמענען, אין בולגאַריען, אין מאַראָקקא אויר אנדערען אנ-געבלדעטען באַרבאַרישען שטאַאטען, וזא דיא יודען לייבער דיא איינדראַטטעטען פּרעפּאַלגונגען ער-הולדען בעפּאַר זיא זיך צור איסואנדערונג עגנ-שלעסען. דאס לייגט, וזיא גענאַנט, אין דער פּאַ-טעלאַנדס-לייבע דער יודען. האבען זיא ערזאַר אין דאנד איינמאל פּערלאַסען מוסען, דא מאַ-גען זיא אין האַזולבע גיטמער צוריקקערען, אי-בערדיס וויסען זיך דיא רוסישע רעגיערונג באַלד אובערצייגען. דאס דיא יודען שפּאַנינו איטמער דאַרטע געשעטצט. אלס רוסלאַנד: „דיא מוס-טען פּאַר עטוא 390 יאהרען אויף דיעזע אנ-געטרעבענען יודען שפּרעכען אויך דיעזע נאך שפּאַנישע, דיא אים רוסלאַנד איסואנדערנדען יודען אין דער אין קרעי אין איינגעם האַנדלונגס-דיעזע, דער-זעלבע שרעק יודעד טאַגע איינען בריעף אי זייע דער „אַוואנגערד אַרעטען, אין יודענס אויף דיא קרעיער יודען-פּרעפּאַלגונגען איספּהרלך געשיל-דערט ווערדען. איספּאַללענד איזט אין דיעזעם בריעפּ פּאַלגענדע מיטטהיילונג: „דיא פּרעפּאַל-גונגען „אין נאַטענטליך געגען עגע יודען אין קרעי געריכטעט, ווערלבע איינען „קאַפּטאַן" טרעגען אונד לאַנגען באַרט געבעסט „פּאַת" האַטטען, דיא

אין מאַדעדגער קליידונג ערשיינענדען יודען בלייב-בען פּאַן דען פּרעפּאַלגונגען צעגעלך פּערשאַנט. פּיעלע יודען אין קרעי האַבען אין פּאַלגע דעסען דען קאַפּטאַן אבגעלעגט אונד זיך באַרט אונד פּאַת אבשניידען לאַסען." — דיעזעס ערגעבנעס זיך, דאס דער איינגעבילדעטע רוסישע פּאַבעל דיא יודען רע-פּאָרמירען וואַללטע, אינס ערשיינט דיא זאַכע קיין גלייכבאַפּ. וואהרשיינלך איזט נור, דאס דער גראַסטע טהייל דער יודען אין רוסלאַנד יא איינען קאַפּטאַן געבעסט באַרט אונד „פּאַת" טראַגט, דער פּאַבעל דאַהער דיא איסנאַהמסווייזע מאַדערן גע-קליידעטען נכט אלס יודען ערקאַנגענען בערלין, וזא דאך זעממטליכע יודען אין מאַדערנער קליידונג ערשיינען, האַט דער פּאַבעל טראַטצדעם געגען דיעזעלבען געשטאַנדען. דער ווענגייגד קאַנן עבען נאר קיינען יודען ליידען; ער מאַכט העבייא קיינען אינטערעשיר צווישען אינעם געאַלאַנען אַדער אַר-האַלסען יודען.

* (אין „מאַבד עצמו לדעת" אים אַרבייטס-הייזע.) איס לאַנדאַן ווייד דער „בעדליגער צייטונג" פּאַלגענדעס בע-ריכטעט: בעקאַנגטליך האַלט דאס עגגלישע פּאָלק זעהר פּיעל איך דיא ביבעל. זא"אַהל דיא מענגער איס דעם פּאָלקע, אלס דיא דער-פּאַר-דאַנגערטען שטאַאטס-מענגער עגגלאַנדס צוריקען ביא ערער פּערבאַלאַסונג אין אינגען אין דער ביבעל, ווייא דעם אין דער גאַנצען ווערד אין דער ווייטעם דער ווייען געשיעהט. דעסהאַלב ווערדען דיא עגג-לענדער דענן אויך דאס „ביבעל-פּאָלק" גענאַנגט. הערים עלגלייט זיך אויך דיא עשיינונג, דאס אין דייגעם שטאַאטע אין ווייט אין דער פּאַפּגעס-ליבען מיינונג אייגע זאַך געאַבטעט שטעללונג איינגעדעמט, אלס אין עגגלאַנד. אבער מערקווירדיג איזט עס, דאס אויך דיא געזעטצגעבונג עגגלאַנדס אין דייגעם אנשטריך האַט. זא ווייד דייטע מעהר אין קייגעם שטאַאטע דער „ולבסטאַד" אלס פּערבעטען בעגעגנעט. „אַהל אבער אין עגגלאַנד, יינגסט שטאַאט דאס געריכט אין לאַנדאַן אבער איינען מאַגן אין אויסהייל צו פּאַללען, דער איינען ולבסטאַדס-פּרייז געמאַכט. דער אנ-געלאַגט איזט אין ווייד, נאַמענס מאַמעל ר-באַרדזואַרן, דער אין ווילנא געבאָרען ווייד, מיט דייגען עלטערן ווייאַר נאך אלס קינד נאך עגגלאַנד קאַם. מאַמעל דייגעט פּאַללע 12 אַדרעד אין דער עגגלישען אינטעע מיט אויסצייכנונג. אלס ער עגג-לאַסען ווייד, מאַכטע ער אויך „פּגנוא" אנ-שפּרוך, עס איזט נכט בעקאַנגט, אויס ווילכעם גיגרעד דעם מאַגגע דער פּרעטעדענט שלאַכטען אין אינדען מוטגעמאַכט האַט. דיא פּגנוא ווייד בליי-בען דען פּרעפּאַלגונגען צעגעלך פּערשאַנט. פּיעלע יודען אין קייגען האַבען אין פּאַלגע דעסען דען קאַפּטאַן אבגעלעגט אונד זיך באַרט אונד פּאַת אבשניידען לאַסען." — דיעזעס ערגעבנעס זיך, דאס דער אינגעבילדעטע רוסישע פּאַבעל דיא יודען רע-פּאָרמירען וואַללטע. אינס ערשיינט דיא זאַכע קיין גלייכבאַפּ. וואהרשיינלך איזט נור, דאס דער גראַסטע טהייל דער יודען אין רוסלאַנד יא איינען קאַפּטאַן געבעסט באַרט אונד „פּאַת" טראַגט, דער פּאַבעל דאַהער דיא איסנאַהמסווייזע מאַדערן גע-קליידעטען נכט אלס יודען ערקאַנגענען בערלין, וזא דאך זעממטליכע יודען אין מאַדערנער קליידונג ערשיינען, האַט דער פּאַבעל טראַצדעם געגען דיעזעלבען געשטאַנדען. דער ווענגייגד קאַנן עבען נאר קיינען יודען ליידען; ער מאַכט העבייא קיינען אינטערעשיר צווישען אינעם געאַלאַנען אַדער אַר-האַלסען יודען.

* (אין „מאַבד עצמו לדעת" אים אַרבייטס-הייזע.) איס לאַנדאַן ווייד דער „בעדליגער צייטונג" פּאַלגענדעס בע-ריכטעט: בעקאַנגטליך האַלט דאס עגגלישע פּאָלק זעהר פּיעל איך דיא ביבעל. זא"אַהל דיא מענגער איס דעם פּאָלקע, אלס דיא דער-פּאַר-דאַנגערטען שטאַאטס-מענגער עגגלאַנדס צוריקען ביא ערער פּערבאַלאַסונג אין אינגען אין דער ביבעל, ווייא דעם אין דער גאַנצען ווערד אין דער ווייטעם דער ווייען געשיעהט. דעסהאַלב ווערדען דיא עגג-לענדער דענן אויך דאס „ביבעל-פּאָלק" גענאַנגט. הערים עלגלייט זיך אויך דיא עשיינונג, דאס אין דייגעם שטאַאטע אין ווייט אין דער פּאַפּגעס-ליבען מיינונג אייגע זאַך געאַבטעט שטעללונג איינגעדעמט, אלס אין עגגלאַנד. אבער מערקווירדיג איזט עס, דאס אויך דיא געזעטצגעבונג עגגלאַנדס אין דייגעם שטאַאטע ווייט אין דער אין איינען מאַגן אין אויסהייל צו פּאַללען, דער איינען ולבסטאַדס-פּרייז געמאַכט. דער אנ-געלאַגט איזט אין ווייד, נאַמענס מאַמעל ר-באַרדזואַרן, דער אין ווילנא געבאָרען ווייד, מיט דייגען עלטערן ווייאַר נאך אלס קינד נאך עגגלאַנד קאַם. מאַמעל דייגעט פּאַללע 12 אַדרעד אין דער עגגלישען אינטעע מיט אויסצייכנונג. אלס ער עגג-לאַסען ווייד, מאַכטע ער אויך „פּגנוא" אנ-שפּרוך, עס איזט נכט בעקאַנגט, אויס ווילכעם גיגרעד דעם מאַגגע דער פּרעטעדענט שלאַכטען אין אינדען מוטגעמאַכט האַט. דיא פּגנוא ווייד

דריק, בעפּאַר עס זיין פּאַטעלאַנד פּערלאַסט. זיאר דער יודע אבער איינמאל גענאַטהיגט, איינען שטאַאט צו פּערלאַסען, זא קעהרט ער דאַרטהין נכט צוריק, ווענן עס איהנען איסזיכט אויף איינע נייע היימאַט האַט. איינע אַללגע נייע היי-מאַט בעטעט עשטע דען יודען דאס פּרייהייטס פּרייגלכע אמעריקא. הערין לייגט דער גרונד, וועסהאַלב דיא איס רוסלאַנד איסואנדערנדען יי-דען נאך אמעריקא געהען, נכט אבער נאך שפּאַ-נינו, פּאַן וזא איהרע פּאַר-פּאַהרען פּאַר 390 יאהרען פּערטעיבען ווערדען. אבער רוסלאַנד נאַן גע-ווען זיין, דאס פּאַן דען עטצט איסגעוואנדערטען יודען ווע-דען ע דיא רוסישע גרענצע בעטרעטען וואַללען, זעלבסט ווענן דיא רוסישע רעגיערונג טייוגרמאל דיא עדלעכנים הייצו ערשהיללען זאַללטע: דיעזע ערשיינונג זעהען ווייר בייא דען יודען אין רוסמענען, אין בולגאַריען, אין מאַראָקקא אויר אנדערען אנ-געבלדעטען באַרבאַרישען שטאַאטען, וזא דיא יודען לייבער דיא איינדראַטטעטען פּרעפּאַלגונגען ער-הולדען בעפּאַר זיא זיך צור איסואנדערונג עגנ-שלעסען. דאס לייגט, וזיא גענאַנגט, אין דער פּאַ-טעלאַנדס-לייבע דער יודען. האבען זיא ערזאַר אין דאנד איינמאל פּערלאַסען מוסען, דא מאַ-גען זיא אין האַזולבע גיטמער צוריקערען, אי-בערדיס וויסען זיך דיא רוסישע רעגיערונג באַלד אובערצייגען. דאס דיא יודען שפּאַנינו איטמער דאַרטע געשעטצט. אלס רוסלאַנד: „דיא מוס-טען פּאַר עטוא 390 יאהרען אויף דיעזע אנ-געטרעבענען יודען שפּרעכען אויך דייטע נאך „שפּאַנישע", דיא אים רוסלאַנד איסואנדערנדען יודען ווערדען עגיים דיא שפּאַנישע עגגע לאַנדעס אנגעטהמען, אין דעם זיא זיך נעדרלאַסען ווע-דען – אויר דיא רוסישע שפּאַנישע עגגע פּעגסטער הייגגס ווערדען.

* (דער רוסישע פּאַבעל אלס דער אנגעבלדעטע מענש.) איס דעזעער מאַגן נאַ-מענס א דייטשע, בעפּינדעט זיך ווייט איינען אויגען דען אין קרעי אין איינעגם האַנדלונגס-דייזע, דער-זעלבע שרעק יודעד טאַגע איינען בריעף אי זייע דער „אַוואנגערד אַרעטען, אין יודענס אויף דיא קרעיער יודען-פּרעפּאַלגונגען איספּהרלך געשיל-דערט ווערדען. איספּאַללענד איזט אין דיעזעם בריעפּ פּאַלגענדע מיטטהיילונג: „דיא פּרעפּאַל-גונגען „אין נאַטענטליך געגען עגע יודען אין קרעי געריכטעט, ווערלבע איינען „קאַפּטאַן" טרעגען אונד באַרט געבעסט „פּאַת" האַטטען, דיא

איך דעם וועג, אַב מאַן קייגע צוויא מעגער מיט איינער דאַמען דייסייזיג געעמען, אבער מאַן קאַנגען איהגען קייגע נעגיגען אונד בעשטמטען אגטוויאַרען עיטהיילען.

אלס עס בעריכט דונקעל וואַרדד, פאַנדען זיא אַס ווייטע איינעס וואַלדעס איינען מעגשען לייגען. זיא לייגד-מען, ער שלאַפּט; זיא וואַרטען אויף ווקען, אַס זיך איך בייא איהם צו ערקוקיגען, אבער צו ווייגעם עשטיינען ער-קאַנגטען מיטאַל לאַמבריגע.

מיטאַל לאַמבריגע לאַג דער בעריכט אין דען לעטצ-טען צייגען, ווען בלוס שטאַאטע נאך איטמער פּאַן איינער שוס-וואַנדד.

אנדערסען דאַמען מיטאַל לאַמבריגע נאך איינעגם בעוואוסטסיין, ער ערקאַנגטע מיטטעלוויאַ אונד נאך איינ-געם וואַגען ווייגטע ער דיא וואַרטע אויס: „אַוולך, וזיא אַס שגעלרסען, דאַמיט דוא נכט צו שפּעט קאַמטעסט; אַוולך אונד אונד מיינגעם אַקגעל נאַלוגע. דאס איך דאך נכט אוטטער דעם נאַלגען געשטאַרבען בין." — נאך ווייי-נען אויינגבלקגען וואַר מיטאַל לאַמבריגע מאַרט!

פּיגאַנד-פּיגאַצגעטעם קאַפּטעל.

ווייד קוגפּפּען עטצט דען פּאַדען אונטערע נעשטע-טע ווייטערע דאַרט אין, וזיא ווייד ערצעהלטען, דאס וואַרזיא, וועלכער מיט דער פּאַלגאַטען דעם נאַפּאָלען פּאַן לעטטער פּעיזעדען וואַר, זיך בעאַרלעט, אַס דיא אַנגליקלינע ניפּ-פּאַן אַט אַיס דעם שלאַפּסע קעגלוואַרטע צו עגטפּער-נען, וואַרזיא פּרינצעטע נעמלך, דאס זיך לעטטער אַנ-צוישען נאך בעגיגנען אונד מיט ווייגער פּרוא נאך איינ-

וא נעשרקט, ווייא אין דער ווייטען רעגיערונג אויהגעם עגגלי-שען פּאַלקעס.

אלס נאַך לעטטער דען אויהגעגגע-וואַל דער קאַנ-נין פּערלעגט, דא נעוואַהרטע ער נאַר צו ווערד, ווייא ער בייא דען האַפּ-לייטען אין אגטעען פּרעאַרען, דער נאַאגן דער מאַרטעטע, דער אויהם בייהער פּאַן דער קאַנגען צו נייל וואַרדד, וזאַר פּאַן אויהם נעוויגגען, אונד דיא האַפּלייטע בעוואַנדעלטען אויהן דאס אויגען אין אגגגאַדע נעפּאַללענען מעגשען. נור נאַך פּעטעקע אויגגע זיך נאַ-משהגן, ער בעוואַנדעלטע אויהן מיט דעזיגלבען האַנאַטעגגע וזיא צוואַר.

אינדעסען וואַר נאַך לעטטער פּאַר, דאס עס צו דעגגע אויסגעגאַנגען, אונד דא ער זיך אבענד אויף זיין צימטער בעגאַב, נאַהם ער ווידער אַס'ס בריעף צור האַנד אונד ווייגטע ער דאַרטען, זיך פּאַס האַפּט נעגגע-ליך צוריקצוגעהען אונד מיט ווייגעם נוטען ווייבע אויף אייגגעם ווייגער שלאַפּסעד דען עטסט ווייגר מאַגע אין גלוק-ליכער אייגאַמגיגע צו פּערלעבען.

אין דען פּאַלגענדען מאַגען וואַר לעטטער נאַר נכט מעהר אויפּגעגגעגגע, דען בעגגעהמען צייגטע זיא פּיעל ווי-דעפּאַללען גליגכטמטה, דאס וואַר עלייאבעטה אויהר בע-נעהמען נעגגען אויהן עגדרעטע, אונד מיט דען שטעגלייהען אויפּהרטע, זיא בעקאַם נעוויסעגרמאַסען מטעליד מיט אויהם, וואַללטע אויהם נעגגעגאַבער דיא נאַפּאָטהיגע שפּיי-לען אונד צייגטע זיך אויהם וואַגר נעגרעגגע אלס צוזאַר.

אינגווישען וואַרען דען מיטטעלוויאַ אונד וואַלטער וואַמטע אייגער מילטעריישען בעגלייטונג אויף דער ווייטע נאך דעם שלאַפּסע קומאַר. זיא עקגעגדטשען זיך אבענד-אַל

ווערלטגעשיכטע לעזען. דיא ווייטערען אויסזאכען, גען ווערדען פאן דער יעטציגען אטאליגישען ע-ניעדרונג נאך איינעם בעשטיממטען פלאנע פון פארטגעזעטצט, זאן דאס אין קורצער צייט ווי נאנ-צע פערשטעטע שטאדט ווידער אויפגעדעקט זיין ווירד.

נאכדעם גיט צור צייט דער פערשטיטזונג יונגער ראמשען שעפטע — ט י ט ו ס, דער צערשטא-רער ירושלים, אין דאס רעניערטע, זאן איזט עס קיין וואנדער, דאס פאר 1411 יאהרען, נעמליך צור צייט דער צערשטארונג ירושלים דורך טיטוס, אויך דיא שריפטשטעללער אונד דיא ראמישען געשיכטס-שרייבער אין פאמפעי מיט דיזעזם דיעזע דער רא-מער אים ירושען ריכטיג זיך בעשיפטיגטען. דיא גיט עטצט ביא דען אויסגראבונגען צו פאמפעי אויפ-געפונדענען שריפט-שטיקע לעזען אינטערעסאנ-טע אינזעלרלישען איבער דיא דאמאליגען צישטע-דע אים ירושען ריכטיג אינד איבער יודען, דיא שאן דאמאלס אין פאמפעי לעבטען.

דיא „אינסכריפט אללגעמיינע צישטיג" שרייבט: „דיעזע אין פאמפעי גיא אויפגעדעקטען שריפט-שטיקע זינד פון דיא יולטגעשכטע פאן דאהער ווכטיגקייט אינד לאנגען אין אינען זעהר אינ-טערעסאנטען שטאפף לעזען צו אינעם היסטא-רישען דאמאליגע מענשען, פאלקער — אינד נאמענטליך איבער דיא יודען. דיא צור דאמאליגען צייט לעבטען. מאן אר בייטעט יעטצט דאהער אויפ-ריג אן דער איבערזעטצונג יונגער אין פאמפעי אויפ-געפונדענען גריעכישען שריפט-שטיקע. אין אינזע-רען בוכדרוקערייען יעשיכטס-ווערקען פאנגען אין קיי-נע שפורען דאפאן, דאס איינסט איך יודען אין פאמ-פעי לעבטען. ווי ווייסען ווי זא פיעל, דאס אין לאנ איך פאר דער צערשטארונג ירושאלעם שאן יודישע געמיינדען ווארען: אבער דאס דאמאלס איך שאן אין זיד-איטאליען יודען לעבטען, וויסטען ווי בוי עטצט נוכט."

זא שרייבט דיא „אינסכריפט אללגעמיינע צישטיג." — אונד וואנדערט עס, דאס דיעזע צישטיג יולטגע זעהר פיעלע געלעהרטע מיטארבייטער האט, נוכט ווייס, דאס איך שאן אין דעם אלטען גריעכישען געשיכטס-ווערקע פאן פלאוויאוס יאזי-פוס ערצעהלט ווירד, דאס אגריפא, אין געפפע דעם לעטצטען יודישען קריעג אגריפא, דאמיט זיינעם ווייב אין פאמפעי בייס אויסבריכט דעם „יעזוס" אומגעקאמטען וואר. אללא ערצעהלט שאן איך „אזיפוס (יוסף בן מתתיהו הכהן) דאפאן, דאס איך יודען אין פאמפעי לעבטען!

ערגענפאללס זינד ווייטער זעהר גיינערליך איך דיא ריישע איבערזעטצונג יונגער אין פאמפעי אויפ-געפונדענען שריפטשטיקע, ווערלכע זיך איך דיא

דאמאליגע געשיכטע דער יודען בעציעהען — אונד זאבאלד ווייטער דיעזע אבערזעטצונג ערהאלטען, ווערדען ווי איך דאס אינטערעסאנטע דאפאן אין דר. יס בלאטטע מיטטהיילען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דער קאמפף צווישען אונגארן אונד קראאציען — בייגע-לעגט). זיט וואכען בעשטאנד צווישען אונגארן אונד קראאציען אין העפטיגער קאמפף וועגען דער שטאדט פיאומע זאמטט בעצירק. זיט דעם 1809-טן אינגלייכ צווישען אונגארן-קראאציען געדאכט דאס קאמטאט פיאומע צו קראאציע, דיא שטאדט פיאומע זאמטט בעצירק ווערד צו אונגארן. אבער דיא קראאטען פיהרטען הייעגען אונגען פארטיהרעדען בוטטערן בוטטערן דאפאן דא זא איך דיא שטארט פיאומע אונד בעצירק אלס איהר אייגענטהום ערקלערטען. אז זיא בעהיפטעטען זא-גאר, דאס מיט דעם „אינסכריפט-פערטראג" אייגע פעלשונג פארגענאמטען ווארדע. דא דיא קראאטען אין אייגע אבטרעטונג דער שטאדט פיאומע זאמטט בעצירק גיע ווללגטען. גון איזט אבער עכען דיא שטאדט פיאומע פון אונגארן פאן אינגעלרכע ווכטיגקייט, דא איזגיר לאנד גיר מיטטעלם דעם פיאומער האפענס מיט דעם מעערע אין פערבינ-דונג שטעהט; אים קראאטישען לאנדטאגע ווארדע זיט וואכען מיט דער אנגעלעגענהיט פיעל שלאנ-דאל גע־ערגען. דיא קראאטישע רעגיערונג העלט זיך דיא אונגارن, אבער דאס „פיטען דעם דיעלט אללגעמיינע ווייכע זיינעם דיענערס וואריינע פארגעשעללט וואורדע." —

נראה לעסטער בים זיך אין זייגע ליעסען אונד זאגטע: „אים נאמטעם ווילען, אללערגעדינגסט קאנען! מאדעם מיך, דיא אדר אין אייגע עצאיגע מיר גערעדט. אבער עישאפרעם מיר דיעזע אפפענבארונג קיינען; מיר נוכט אינען גאפאללענען מאגן צור פערצווייפלונג! צערמאלמעט דאך נוכט אינען שאן צערטרעטען וואיס!"

„אין וואיס? מילאדי! (דיעזע דיא קאנען) אונד דאך לעבטע: אייגע שלאגען, דאמיט יעגעסטעם דאס גליינגען מיט יעגעם ווייגדען בעסטע מאסטע."

(דיעזע מיטטעל דיא קאנען דיא שנייגטען מיט יעגעם ווייגדען, דער אייגע ע־פ־אייגע שלאגען אייפגע-פונדען, דיא דאגן אין דיגען וואדטען בוטען שטעקטע, דא-מיט דיא ווידער אייפלעגע, ווייטיר דאגן דיא ווידער אייפגעלעגטע שלאגען אידרען לעבענס-ווטטער צו טאדע גע־בטעסטען.)

„אללרגינגדינגסט קאנען! (דיעזע לעבטע) אונד אייגיר יולבטס ווילען אונד אים מיינגשיללען בוטטע אך אייך. קיינע ווייטערע דאלבטטיגע מיינגע הערצען צו פערגעבען — זאלאגע מיר נאך אייגע פערגנאגט איב-דיג אייגע —."

„וואללט איהר פיעללייכט ווידער אייגר שווערע נעגען אונס צוגעהען? וואס האבט איהר פאן אונס צו ע-בטטען?" פראגט אייגע אייגע אבעטטע.

„דיא עלייבנים, נאך מיינגע שלאפטע קומגאר צו ווייגען, אים אמי צו רעטטען!"

„ווהעגע, ווא דער נאך אימטער נוכט דאס ווארט „מיין ווייב" אויטטפרעכט! (אונטע דיא קאנען) איהר וואללט אללא אייגר ווייב הייגאהר פיהרען! אי יא! דאס אייגע יא אין נאגען גע־ערטטעם פערלאנגען פאן אייך, דענן ווייא ווייר אין שרייבען אן דען מינטטער־פ־ווידרעגטען שאפ־גיגען. הערען זאגאסטא, אין אנגעלעגהייט דער וויע. דעראנזיעדלונג פאן ווידען אייך שפאנטשען גערייטע, דיא אנטוואָרט דעם שפאנטשען מינטטער־פ־ווידעגטען לוטשעט ווא פאלגט: „געעהרטער הערר! איך האבע איהרע צטשריפט מיט גראפטע פערגנוגען געלעזען. גון בעעהרע איך מיך, איהנען מיטצו-טהיילען, דאס דער ערטטע ארטיקעל דער שפאנ-שען פערפאססונג דאהין לוטשעט, דאס ערטראנ-ע אהנע אונטערשיעד דערר קאנ-פעססיאן. זיך אין שפאנען גיערלאסטען דארף, דורך דיעזען ארטיקעל אזט אללא דער אים-ווייגונגס-בעפעהל געגען דיא ווידען פאס יאהרע 1492 גגנצליך בעזייטיגט. עס איזט נוכט אינמאל נאטהיג, דאס דיא רעגערונג דען ווידען אינע בעזאנדערע עלייבנים צור אנזיעדלונג אין שפאנען ערטהיילט. אללען איהרען גלייבענסגענאס-סען שטערבט עס פייא, זיך אייך שפאנישעס געבייט, גיערגרצילאסטען. זיא ווערדען פאן דער רע-גערונג, דען אנשוייאונגען דעס לאנדעס ענטשפעבענד, מיט יאהל-יאללען אונד פייגדליכייט בעראנדעלט ווערדען, אין פערבליבע מיט אינזעיבונגען דאמאלטיגע פאפאסטעלע אזאסטא, מינטטער־פ־ווידעגטע. דעגען אינע פערפאססונג, אין דער מאן נוכט זא ליבט ווישטעלט. — אונד דאך אזט „אין פונקט" אין דיעזעם שייבען דעם שפאנישען מינטטער־פ־ווי-דעגטען ענטהאלטען, דער אונס אייגע בעזאנגנס אינפלאסט. עס הייסט נעמליך אין דעמזעלבען: דיא רעגערונג ווייד דיא ווידען יאהליאללעגע אונד פ־ווידליך בעזאנדעלן „נאך דען אנשויאונגען דעס לאנדעס." וואס אזט אבער אינטער דיעזען „אנשי-אונגען דעס לאנדעס" צו פערשטעהען. דאס הייסט דאך זא פיעל, דאס מאן דען ווידען יאהלבע פייהיר-טען נוכט גערעכנען קאנן, ווערלכע דען אנשויאונגען דעס שפאנישען פאלקעס, ווערלכעס גערייס נוכט דורכאוס אין אייגעמאנטען אזט, נוכט גענשטערעגען. אין עיסטער הייהע דורפטע זיך דעס אייס דען „אפפענטליכען מאטטעדענסט" דער ווידען אזט-ווארטעגר בעגעגען, דען דאס פאלק אין שפאנען נוכט גערינג הורדען דורפטע, ווייל פרכטען זעהר, דאס דיעזער פונקט פון אייגע ווערדע-אנזיעדלונג

אין שרייבען אן דען מינטטער־פ־ווידרעגטען שפאנ-ניעס. הערען זאגאסטא, אין אנגעלעגהייט דער וויע. דעראנזיעדלונג פאן ווידען אייך שפאנישען געבייטע, דיא אנטוואָרט דעם שפאנישען מינטטער־פ־ווי-דעגטען לוטשעט ווא פאלגט: „געעהרטער הערר! איך האבע איהרע צטשריפט מיט גראפטע פערגנו-גען געלעזען. גון בעעהרע איך מיך, איהנען מיטצו-טהיילען, דאס דער ערטטע ארטיקעל דער שפאנ-שען פערפאססונג דאהין לוטשעט, דאס ערטראנ-ע אהנע אונטערשיעד דערר קאנ-פעססיאן. זיך אין שפאנען גיערלאסטען דארף, דורך דיעזען ארטיקעל אזט אללא דער אים-ווייגונגס-בעפעהל געגען דיא ווידען פאס יאהרע 1492 גגנצליך בעזייטיגט. עס איזט נוכט אינמאל נאטהיג, דאס דיא רעגערונג דען ווידען אינע בעזאנדערע עלייבנים צור אנזיעדלונג אין שפאנען ערטהיילט. אללען איהרען גלייבענסגענאס-סען שטערבט עס פייא, זיך אייך שפאנישעס געבייט, גיערגרצילאסטען. זיא ווערדען פאן דער רע-גערונג, דען אנשויאונגען דעס לאנדעס ענטשפעבענד, מיט יאהל-יאללען אונד פייגדליכייט בעראנדעלט ווערדען, אין פערבליבע מיט אינזעיבונגען דאמאלטיגע פאפאסטעלע אזאסטא, מינטטער־פ־ווידעגטע. דעגען אינע פערפאססונג, אין דער מאן נוכט זא ליבט ווישטעלט. — אונד דאך אזט „אין פונקט" אין דיעזעם שייבען דעם שפאנישען מינטטער־פ־ווי-דעגטען ענטהאלטען, דער אונס אייגע בעזאנגנס אינפלאסט. עס הייסט נעמליך אין דעמזעלבען: דיא רעגערונג ווייד דיא ווידען יאהליאללעגע אונד פ־ווידליך בעזאנדעלן „נאך דען אנשויאונגען דעס לאנדעס." וואס אזט אבער אינטער דיעזען „אנשי-אונגען דעס לאנדעס" צו פערשטעהען. דאס הייסט דאך זא פיעל, דאס מאן דען ווידען יאהלבע פייהיר-טען נוכט גערעכנען קאנן, ווערלכע דען אנשויאונגען דעס שפאנישען פאלקעס, ווערלכעס גערייס נוכט דורכאוס אין אייגעמאנטען אזט, נוכט גענשטערעגען. אין עיסטער הייהע דורפטע זיך דעס אייס דען „אפפענטליכען מאטטעדענסט" דער ווידען אזט-ווארטעגר בעגעגען, דען דאס פאלק אין שפאנען נוכט גערינג הורדען דורפטע, ווייל פרכטען זעהר, דאס דיעזער פונקט פון אייגע ווערדע-אנזיעדלונג

פאָלליעטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(140-טע פאָרטזעטצונג.)

דער קאנען ווייגטע דיא פערלענגערונג דעס גאפען לעסטער גערייסטראפטען צור גענוגטטאונג פון דיא דורך אירן ע־פאהרענע מישונג, ווא זאגטע דאנן מיט אייגעם בייסגרען שפאטטע: „אך וואללטע וואהל קענלוואהרטע שאן מאגנען פערלאסטען, אבער יעטצט מוסטען ווי שאן דיער בליבען, אוס דא דיא אפפענטליכע מאכטיגע צווישען אונטערעם דעם גאפען לעסטער, אונד דער ווידען אפ צו פייגען — לאדי בוילין! (דיעזע דיא קאנען) אפפ-געגעם דיא פרעגדע-טהיילען! דיעזעם זאאלעם, דאמיט אללע אונטערע דאפליטשע אינטערעסען אללען!"

בוילין בעפאלגטע דען בעפעהל דער קאנען, אונד אלס דער זאאל מיט דען פיעלען דאפליטשען זיך פיללטע, זאגטע דיא קאנען גאנען לוטש: „מילאדי! אונס איזט דיעזע אייגע גאפע אינבראשונג צו טהייל געוואָרדען. קיי-נער פאן אייך ווייס, דאס מילאדי פאן לעסטער לענגסט פערהייראטעט איזט. גון, זא הערעס! מילאדי איזט קיין יונג-געזעללע, ווייא איהר מייגטע; ע איזט, ווייא איך אייך זאגע, לענגסט פערהייראטעט. אך ווהע, דאס איהר פאסט פאר מיינגערדע פערגנעהמ, דיא גרעסטע צו קענ-נען, גון, ווייא איזט אייגע מאריאגע, נאמענס אמי; עס איזט דיעזעלבע, ווערלכע אונס אין אייגער גענגנוואהרט אלס דאס וואהרגיגע ווייב זיינעם דיענערס וואריינע פאריגשעללט וואורדע." —

נראה לעסטער בים זיך אין זייגע ליעסען אונד זאגטע:

„אים נאמטעם ווילען, אללערגעדינגסט קאנען! מאדעם מיך, דיא אדר אין אייגע עצאיגע מיר גערעדט. אבער עישאפרעם מיר דיעזע אפפענבארונג קיינען; מיר נוכט אינען גאפאללענען מאגן צור פערצווייפלונג! צערמאלמעט דאך נוכט אינען שאן צערטרעטען וואיס!"

„אין וואיס? מילאדי! (דיעזע דיא קאנען) אונס דאך לעבטע: אייגע שלאגען, דאמיט יעגעסטעם דאס גליינגען מיט יעגעם ווייגדען בעסטע מאסטע."

(דיעזע מיטטעל דיא קאנען דיא שנייגטען מיט יעגעם ווייגדען, דער אייגע ע־פ־אייגע שלאגען אייפגע-פונדען, דיא דאגן אין דיגען וואדטען בוטען שטעקטע, דא-מיט דיא ווידער אייפלעגע, ווייטיר דאגן דיא ווידער אייפגעלעגטע שלאגען אידרען לעבענס-ווטטער צו טאדע גע־בטעסטען.)

„אללרגינגדינגסט קאנען! (דיעזע לעבטע) אונס אייגיר יולבטס ווילען אונד אונס מיינגשיללען בוטטע אך אייך. קיינע ווייטערע דאלבטטיגע מיינגע הערצען צו פערגעבען — זאלאגע מיר נאך אייגע פערגנאגט איב-דיג אייגע —."

„וואללט איהר פיעללייכט ווידער אייגר שווערע נעגען אונס צוגעהען? וואס האבט איהר פאן אונס צו ע-בטטען?" פראגט אייגע אייגע אבעטטע.

„דיא עלייבנים, נאך מיינגע שלאפטע קומגאר צו ווייגען, אים אמי צו רעטטען!"

„ווהעגע, ווא דער נאך אימטער נוכט דאס ווארט „מיין ווייב" אויטטפרעכט! (אונטע דיא קאנען) איהר וואללט אללא אייגר ווייב הייגאהר פיהרען! אי יא! דאס איזט יא אין נאגען גע־ערטטעם פערלאנגען פאן אייך, דענן ווייא ווייר גערעדט האבען. בעראנדעלט מאן ווייא אין קומגאר נוכט אלס דיא נעפאן עלעסטע. — אבער, מילאדי! איהר גערעדט נוכט אייגע פעיאן. ווייל האבען דאייא גע־ענגטע נאך אים שלאפטע קומגאר צוגעבראכטען, עס וועגע נוכט האפליך, ווען דער ווייטה אונס ווערדע אונגעגעם דעגען אויטטפרעכטעם פערלאסטען וואללטע, מיינגסטליאן אללע אנשטאנט אייגר נאך דעם שלאפטע קומגאר, אונד דאמיט איהר נוכט ווידער אייפגעגעגען אייגר אלטען גגעגענוהלע ווערדעם, וואללט מיינגסט-ליאן אייגען פאן אונגעגע דאפליטשע אינגנגע אלס בעגלייטע מיטגעהמען. — צו דיעזעם בעגלייטער אייגנגע זיך נעמאנד בעסטער, אלס אונגע מאנטעל-ווישער וואהרטע. ע איזט דאנ גגעפאפפען, אייגע דאנע דען ווישטע-דיגגסט צו בעפייגען, אונ דיא אים אייגעם גגפענגגעסטע צו בעפייגען, אלא אבגגמאכט, דאבייא בליבט עס: אבער נאך עטיאס. ווייר גגבען דיעזעם דערען אייגע פאללמאכט, אללע שיר-קען אין קומגאר, ווייא דען גגיען ווישטע וואריגע אין דען גגיסטטיגע אלאסקא דאבאגע, צו פערהאפטען. גגהמגע אייך אייגגע מגגגע קייגגגר מיט אגגר פיהרעם דיא דאגע אין אללען עגרען דעמגע!"

טרעפפליאן אונד וואלטער פערבגגגען זיך פאר דער קאנגגגן אגגד גגפפגגגגען זיך, אגגס יאפאגגס דיא ווייגגע נאך קומגאר אגגגג